

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Clericorum Cvm Foeminis Cohabitatione, Licitane Ea Sit An Non, Tractatus Ethicvs

Bossem, Matthias van

Dvaci, 1586

Septima conditio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45844

*Amphi-
lochius.*

quidem hordeaceo (quemadmodum re-
tulit quidam alius) & fale cōstitutus fuisse
commemoratur, illóque in potu, quem co-
piosum hominibus, sine vlló agricultura
labore, suppeditare solent fontes aquarū.

Septima conditio.

Quare genialibus istis nimiū, nimiūm-
que bacchanalibus contemptis prorsus
atque relictis theologis (si modo tali vo-
cabulo tales appellare homines nefas nō
est) verus noster philotheologus, his om-
nibus, quæ recensuimus, adminiculis su-
peraddat septimo loco frequētissimam
meditationem finis, propter quem euan-
gelicam doctrinam, literarum vt nobis
monumentis consignata relinqueretur,
spiritus sanctus non sine singulari prou-
dentia accuratum voluit. Est autem finis
ille, vt cognoscētes quia Iesus Nazareus
est Christus, obediēter eum audiamus;
quæque nos facienda docet magister ille
coelestis & vnicus, vel credēda proponit,
ea indubitanter credamus, & hilariter fa-
ciamus omnia. Prophetā (ait deus pater
ad Mosen, Israēlitis Christū promittens)
suscitabo eis, de medio fratrum suorum,
similem tui. Qui autem verba eius, quæ
loque-

loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego vltor existam. Et postea iterum, quando iam eum, iuxta promissionē suā, in mundo suscitasset, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. *Matt. 17*
 Ipsum audite. Quin & ipse dominus Iesus Christus, promissus ille propheta, Si *Ioan. 13*
 hęc scitis (dicebat discipulis suis) beati eritis, si feceritis ea. Alioqui seruus sciēs voluntatem domini, & non faciens, quid aliud quàm vapulabit, & quidem multis?
 Oportet igitur, vt quisquis vtiliter sacrosancto Iesu Christi euangelio studere cupit, *Luc. 12.*
 nō otiosum, sed actuosum, se præstet lectorem, vel auditorem, in eóq; assiduè, tanquam in nitidissimo quodam contempletur speculo, qualis sit, aut non sit: & se qualem, iuxta euāgelicam normam, *Greg. l. 2 mor. c. 1. c. 1. c. 27.*
 esse oporteat, in omni humilitate, in omni mansuetudine, in omni patientia, in misericordia, in longanimitate, in obedientia, in amore paupertatis, in contemptu sui, denique in fide, spe, & caritate. Longum foret omnia persequi. Attamē quas produximus virtutes, vltima hoc primum propriūque sibi vendicat, vt non quæramus quę nostra sunt: sed dominum

225 QVOMODO STVDENDVM
minum deum nostrum, qui ad impen-
dium vsque vnigeniti sui filij, nos prior
dilexit, in omnibus vicissim, & super om-
nia diligentes, nos nostraque omnia ad
illius semper conferamus gloriam, vnde
omnia profluxerunt, aut profluunt, ope-
rantes hoc pacto nostram pariter & proxi-
morum nostrorum salutem, cum timore
& tremore; ne forte pereffluamus. Hic
siquidem euangelij, quinimò reliquæ
scripturæ omnis, vnicus existit finis. Est-
que nimisquam indignum, vt qui finem
quocunque in rerum genere non curat,
aut negligit, illi quantumcunque peten-
ti & obsecranti, de medijs, quibus ad
finem veniatur, liberaliter prouideatur.
Itaque vt quam modestissimè loquamur,
perperam omnino & frustra, in cælesti
se scripturarum comparanda scientia di-
uinitus adiuuari flagitat, quisquis quæ in-
de facienda esse iam nunc sic satis per-
spexit, eorum in actione se exercere non
curat. Nec vnquam, quisquis ita in cælesti
se studio comparare voluerit literarum,
genuinam earum, quæ quantaque sit,
medullitus gustare poterit suauitatem.
Nunquam, quò tamen veris & theo-
logis

Iogis & philotheologis semper enitendū
 est omnibus, vsu sibi venire sentiet, id
 quod de s. Hierotheo, theologo insigni
 insigniter annotauit beat. Dionys. Areo.
 pag: ὅτι γε ἢ ἔμῳ τὰ θεῖα μαθῶν, ἀλλὰ
 καὶ παθῶν. Contrà autem: quàm dulce
 philotheologis, quàmque memoratu
 iucundum, sanctum Antonium ana-
 choretam, simulatque adolescens ad-
 huc ac penè puer, simplex, & idiota, il-
 lud in ecclesia semel recitari audiuiſſet:
 Si vis perfectus esse, vade, vende quæ ha-
 bes, & da pauperibus: & habebis the-
 saurum in cælo, tanquam si quod audi-
 uerat, sibi peculiariter recitatum fuisset,
 mox manum ad aratrum vt mitteret
 properasse: quò ita quod legi audiue-
 rat, deduceret in opus; deindèque tanta
 in solitudine eum sine magistris homi-
 nibus, sed non sine pijs meditationum
 & orationum exercitijs, affluere cœpif-
 se sacrarum scripturarum scientia: vt ad
 debellandam postea cum episcopis ca-
 tholicis & sacerdotibus immanem Aria-
 norum hæresim, monachi quoq; huius
 ex eremo sua in urbem Alexandrinā, ab
 episcopis euocandum fuerit auxilium?
 Quàm

De diuinis
 nominis
 cap. 2.

Math. 19

117
 118

Quàm item memorabile, quàmque; recogitatu iucundum, & alterum illum posterioribus deinde seculis idiotam longè nobilissimum, s. Franciscum Assisium, quum totus eo flagraret studio, vt quam in euangelio domini nostri Iesu Christi cunctis benè viuēdi propositam esse cernebat regulam, ad eam vitæ suæ mores, & actiones quàm exactissimè amussatimque conformaret omnes, tam inde sublimi tamque profunda diuinorum mysteriorum diuinitus imbutum fuisse scientia: vt in admirationem sui homo simplex & sine literis raperet magnos etiam sacrarum literarum doctores? Sic enim de eo posteritati scriptum reliquit

Vita eius
c. 12.

autor fidelissimus, s. Bonauentura: *Quærentibus aliquando fratribus, vtrum placeret, quòd literati iam recepti ad ordinè intenderent studio sacrę scripturæ, respōdit: mihi quidem placet, dum tamen exemplo Christi, qui magis orasse legitur, quàm legisse, orationis studiū nō omitant. Nec tamen studeant, vt sciant qualiter debeāt loqui: sed vt audita faciant, & cū fecerint, tum alijs facienda proponant. Interrogatus autem Senis à quodā*
reli.

religioso viro, sacrae theologiae doctore,
 de quibusdam questionibus difficilibus
 intellectu, tanta celeritate doctrinae diui-
 nae sapientiae patefaciebat arcana: vt ve-
 hementer stupeat vir ille peritus, & cum
 admiratione referret: Verè theologia
 sancti patris istius, puritate & cōtempla-
 tione, tāquam alis in altum subuecta, est
 aquila volās. Nostra verò scientia ventre
 graditur super terram. Iamne igitur clarè
 perspicias, vt fructuosè euangelio studea-
 tur, magnisque cum incrementis scientiae:
 quantum ponderis sit in seria meditatio-
 ne finis, qui utiq; in actione consistit ear-
 rum rerum, quarum cognitionem iam
 antè sumus adepti? Nec mirum. Quid
 enim hac de re ipse nobis magnus ille
 succinit propheta Dauid? Mirabilia do-
 mine testimonia tua: ideo scrutata est ea *ps. 115.*
 anima mea. Verùm quae scrutata est mira-
 bilia anima tua, mirabilis Dauid, ad illo-
 rum qua tandē peruenisti via, quòue mo-
 do intelligentiam? An legēdo dumtaxat,
 & relegendo, atque studendo? Ausculta
 quid tribus verbis respondeat. A manda-
 tis tuis intellexi. Hinc sanctus Hilarius
 in prologo suo super psalmos Dauidis,
 Prius

Prius, inquit, in bonis operibus viuendū est; vt perfecta possit esse ea quæ deinceps succedit diuini sacramenti cognitio, secundum id quod dictum est, Desiderasti sapientiam? Serua mandata, & dominus præstabit tibi eadē. Præstat ergo dominus sapientiam his, qui per meritum operū, gratiam intelligentiæ consequuntur, &c.

*Idem ad
Paulam
Vrb. c. 3*

Nec aliter in proœmio suo super lamentationes Ieremiæ b. Hieron. Quomodo, ait, in triuialibus literis non potest quis ad legenda verba contexendaque procedere, nisi prius ab elementis cœperit: ita in scripturis diuinis non valemus ea quæ maiora sunt nosse, nisi ab ethica in ipsis habuerimus exordium, secundum illud, quod dicit propheta, A mandatis tuis intellexi: quod videlicet post opera cœperit habere scientiam secretorum. Sic illi eminentissimi ecclesiæ doctores duo de veteris instrumenti libris. Cæterum cū & euangelicæ nunc scripturæ mirabilia sua habeant multa, & magna nimis: idcirco vt & illorum salutarem fructuosius intelligentiā assequamur: diligens similiter necesse est vt & hîc nobis opituletur omnium exercitiū mandatorum, nec nō

pia

pia subinde succurrat sanctissimorū, quæ
 in illarum lectione passim occurrūt, me-
 ditatio quorundam etiam consiliorum.
 Discipuli duo, ait Greg. magnus in hospi-
 tio mensam domino proposuerunt, pa-
 nēsque & cibos apposuerūt; & deum, quē
 per viā in antecedente sacræ scripturę ex-
 positione, capti oculis non cognouerāt,
 in panis postea fractione, & hospitalitatis
 officio cognoscere meruerunt. Audiēdo
 ergo mysteria dei, illuminati nō sunt: fa-
 ciendo præcepta, illuminati sunt. Quo-
 circa quisquis vult audita intelligere, fe-
 stinet ea, quę iam audire potuit & intelli-
 gere, opere implere: atque ita demum a-
 liorum vlteriùs, quæ etiamnum obscura
 ei sunt, donādum sibi expectet intellectū.
 Nā quòd, nescio quis profanus fortassis
 Esau, nescio quem alium, quàm qui nūc
 indicatus est, vellet sibi imaginari finē, &
 in sacræ theologiæ studio triuiales illos
 spectare cogitaret versiculos, Dat Gale-
 nus opes, dat Iustinianus honores: Sed
 genus & species cogitur ire pedes: illiuf-
 modi hominis studium, quàmque studē-
 do talis sibi homo scientiam comparare
 desideraret, audi quæso, quā horribiliter,
 per

Grego.
 ho. 23.
 sup.
 euange.

Aug. cō-
 tra
 Faust. l. 1.
 16. c. 32.

Iac. 3.

per apostolum Iacobū, percellat spiritus sanctus. Quis sapiens & disciplinatus inter vōs? Ostendat ex bona conuersatione

operationem suam in mansuetudine sapientię. Quòd si zelum amarum habetis, & contentiones sunt in cordibus vestris: nolite gloriari, & mendaces esse aduersus veritatem. Non est enim ista sapientia de fursum descendens: sed terrena, animalis,

*Thom.
sup. illis
locum.*

diabolica. Non id quidem propter rem, sed propter finem nimisquā peruersum. Terrena, propter terrenas opes & diuitias, quas illiusmodi studiosus ex ea veneretur. Animalis, propter ventris, & gulę bona, quibus communi animalium more vita etiam sustentatur humana. Dia-

bolica, propter sublimes dignitates, & ambitiosos honores, quos tanto auidius esurit, & sitit semper, cum cacodæmonibus suis, superbissimus spiritus diabolus, quanto minus ad substantiæ suę sustentationem, cibo, potu, opibusue vllis indiget terrenis. Audi præterea quid de illiusmodi peruersissimo studio intonet apostolus Paulus: Multi enim ambulant, quos

Philip. 3.

sapè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos crucis Christi: quorū finis,

in:

interitus: quorū deus, venter est: & gloria
in confusione ipsorū, qui terrena sapiūt,

Octava conditio.

Postremò, quicquid his & similis
generis alijs quibusdam obseruatis cōdi-
tionibus profecisse se viderit philotheo-
logus noster, deo opt. max. quā potest
maximas semper & veras, ex vera cordis
deuotione, agat gratias, animitusque ag-
noscat, & ingenuè prædicet, illum esse, à
quo vno tanquam à patre luminū, omne
datum optimum, & omne donum per-
fectum descendat. Pietas enim est sapien-
tia, dixerat ille. Et de acceptis quidem
muneribus gratitudo nouam semper a-
liquam eblandiri quiuerit, ab autore illo-
rum, accessionem. Ingratitudo verò id
efficit, vt & quę semel prærogata sunt, a-
mittere qui accepit commereatur. Qua-
propter si in ceteris diligens, hac in con-
ditione vltima negligens esse volet & su-
pinus, quem iuuare studemus philotheo-
logus, adeò nihil egerit, vt quo intentius
studere perrexerit, eo vehementius timē-
dum fuerit: ne omne tandem ipsius stu-
dere, stultum (quod aiunt illi) sortiatur in
supino. Neque verò iam subridendum;

Q ij sed